

Література

1. Давидов М. А. Виконавське музикознавство : енциклопедичний довідник. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2010. 400 с.
2. Єрмоєнко А. Ю. Баянна творчість А. Гайдена: естетичні та жанрово-стильові аспекти : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 – Музичне мистецтво. Суми, 2019. 20 с.
3. Куліш М. О. Особливості функціональної трансформації баянного мистецтва в культурі України та Сербії другої половини ХХ – початку ХХІ століть. *Музичне мистецтво і культура*. 2011. Вип. 13. С. 371–382.
4. Устименко-Косоріч О. А. Сербська баянно-акордеонна школа: історія та сучасність : монографія. ЛНУ імені Тараса Шевченка. Луганськ, 2013. 352 с.
5. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю : навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с

Іванова Валентина,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного та хореографічного мистецтва ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»

ЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДУХОВНОЇ СПАДЩИНИ В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ МУЗИЧНО-ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

У наш час якість підготовки фахівця у ЗВО є найактуальнішою проблемою освіти. Вимоги до професійної підготовки істотно зросли через необхідність формування фахівця, здатного на паритетних засадах реалізувати і громадські рішення, і власні інтереси, та особистості, що постійно прагне до пізнання культурних надбань й самореалізації в сучасному світі. Це покладає на заклади вищої освіти відповідальність за організацію такого навчального процесу, який би забезпечував підготовку майбутніх фахівців, які є не просто носіями інформації з предмета, а й професіоналами, з високим ступенем творчості, що несуть у сучасне суспільство енергію творення, творчості, вдосконалення.

Особливе місце у професійній підготовці майбутнього фахівця культури і мистецтва у ЗВО посідає творча діяльність, про що йдеться в Державному освітньому стандарті вищої професійної освіти. Основою творчої діяльності є вивчення і збереження національної культурної спадщини [3]. Г. М. Падалка стверджує: «Національна культура – основне джерело становлення митця... З історії розвитку мистецтва відомо, що, яких би художніх методів та стильових напрямів не дотримувався митець, сила його таланту, глибина художнього пізнання світу прямо і безпосередньо залежить від національного коріння художнього дару і творчих здібностей» [4, 61].

Народна культурна спадщина протягом століть є скарбницею національних традицій, основним компонентом національної своєрідності художньої культури, яка стала основою для розвитку багатьох жанрів професійного мистецтва. Вона відкриває можливості збагачення сучасного мистецтва неповторними особливостями національного світогляду, оновлення його змісту. «Невипадково М. Гоголь зауважував, що поет навіть може бути і тоді національним, коли описує цілком сторонній світ, але дивиться на нього очима своєї національної стихії, очима свого народу, коли відчуває і говорить так, що співвітчизникам його здається, ніби це відчувають і говорять вони самі» [4, 64].

Отже, *народна творчість* є цілісною художньою системою, нерозривно пов'язаною з національною культурою, місцевими традиціями, що безпосередньо віддзеркалюють світогляд народу. Це сприяє розвитку, в першу чергу, національної самосвідомості особистості, заснованої на відчутті духовного зв'язку з народом.

Основним пріоритетом професійної підготовки є цілеспрямоване, систематичне і результативне сприяння у становленні творчої особистості студента з метою її максимального розвитку і підготовки до виконання основних соціальних функцій. Необхідно, щоб студент був здатний адекватно оцінювати свої реальні та потенційні можливості, був готовий до професійного самовизначення, самоствердження та самореалізації, прагнув конструктивно використовувати свої знання та вміння, робити ціннісний вибір. Науковцями встановлена залежність між творчістю і такими рисами особистості як схильність до самоактуалізації, швидкість мовлення, імпульсивність, незалежність суджень, оригінальність, широта інтересів.

Навчальні плани і робочі програми для студентів напрямів «Музичне мистецтво» насичені навчальними дисциплінами, що залучають студентів до вивчення національних основ українського мистецтва, спонукають до творчого опрацювання зібраних фольклорних матеріалів. Можна стверджувати, що творче зростання студента-музиканта у Миколаївській філії КНУКіМ відбувається

Музичне мистецтво: традиції і сучасність

на основі творів національної культурної спадщини, що складають переважну більшість у навчальному і концертному репертуарі. Опрацьовуючи зібрані фольклорні пісні, зразки інструментальної музики, здійснюючи адаптацію старовинних творів до сучасного стилю виконання, студенти виявляють свіжість сприйняття, неординарний погляд, отже, формують власну креативну культуру.

На теоретичних курсах глибоко вивчається доробок видатних діячів культури і мистецтва. У студентів формується усвідомлення, що креативні ідеї збереження і розвитку народних традицій простежуються у творчості дослідників музичної спадщини українського народу К. Стеценка і М. Леонтовича, діячів музичного мистецтва І. Марчука і А. Антонюка і багатьох інших. Велике значення має практика студентів у Будинках культури, у професійних і самодіяльних мистецьких колективах, де вони залучаються до процесу розробки художніх номерів, формування репертуару, концертної діяльності. Цей творчий процес є надзвичайно плідним для розвитку творчої культури студента. Тобто, у професійній підготовці майбутнього фахівця стоїть завдання забезпечити перехід від школи «засвоєння знань» до школи життя, школи думки, школи активної дії, покликаної формувати особистість, всебічно підготовленої до того, щоб безпосередньо і в повному обсязі включитися в продуктивну працю та соціальні відносини. Вже в період навчання у ЗВО, студента необхідно поставити в активну позицію суб'єкта діяльності, за якої він зміг би проявити самостійність, ініціативність і творчість, а його навчальну діяльність організовувати так, щоб вона була засобом його професійного становлення та креативного зростання.

Проектування професійної підготовки студентів до роботи в сучасних умовах спирається на теоретичні положення, викладені в роботах А. М. Алексюк, І. А. Зязюна, Г. М. Падалки, О. М. Пехоти, С. О. Сисоевої та ін. Актуальними є процеси вдосконалення і модернізації системи професійної підготовки фахівців музичного профілю. Для розробки і реалізації базових засад професійної підготовки студентів, на наш погляд, необхідна орієнтація на принцип особистісно орієнтованої освіти, епіцентром якої є студент як суб'єкт загальнолюдської і національної культури, історії, власного життя і розвитку [5]. Цей принцип у нашому дослідженні базується на таких елементах навчального процесу у ЗВО:

- входування особистості в національну культуру та культурна ідентифікація;
- соціалізація та адаптація студента у сучасному соціумі;
- художньо-естетичний розвиток студентів;
- формування творчої спрямованості особистості студентів.

Для того щоб відповідати сучасній дійсності, майбутній фахівець у галузі мистецької освіти повинен не просто адаптуватися до нових ситуацій, а й бути здатним змінити їх, при цьому сам змінюючись і розвиваючись. Тож метою навчально-творчих занять є закріплення і розширення отриманих студентами знань і навичок, формування вмінь їх творчого застосування у мистецькій діяльності.

Професійна підготовка, на наш погляд, повинна включати в себе такі важливі компоненти, що сприяють формуванню музично-творчої діяльності студентів:

- визначення конкретного змісту художньо-творчої діяльності для кожного студента та узгодження його з викладачем. У цьому проявляється принцип індивідуального навчання на засадах формування творчості;
- збір, аналіз і опрацювання зразків народної творчості;
- проведення, за необхідності, консультацій з фахівцями, які працюють у галузі мистецької освіти, мистецтвознавства;
- прогнозування результату творчої роботи та її ролі і значення у культурному просторі;
- координування діяльності студентів з викладачем, необхідна його корекція;
- уточнення напрямів роботи, термінів завершення, окремих етапів творчої діяльності студента;
- проведення захисту або презентації наочного, художнього, теоретичного і практичного матеріалу;
- оцінка підсумків творчої діяльності кожного студента, аналіз творчого продукту з естетичної та технологічної точки зору.

Важливо, що при формуванні музично-творчої діяльності у студентів розвивається фантазія, уява, формується творча активність і самостійність, прагнення застосувати знання та навички в процесі творчої діяльності, прагнення самовдосконалюватися, тому що кожна робота дає нові можливості для розвитку, студенти прагнуть до нового і нестандартного вирішення проблеми. Отже, розвиток самопізнання, саморозвиток є найважливішим засобом формування творчої культури студента.

Музично-творча культура студентів реалізується залежно від складності творчих завдань, що відповідають сутності традиційного мистецтва. Це збереження традицій народної творчості та внесення новизни в їх інтерпретацію, відображення свого оригінального, неповторного світобачення, втіленого в сучасному трактуванні художнього образу. Особливо важливими, для формування музично-творчої особистості, є самостійні творчі прояви, що відповідають сучасним соціально-економічним та естетичним вимогам. Тому бачення сучасних тенденцій у поєднанні з народними традиціями є запорукою формування творчої спрямованості особистості. Це зумовлює пошук новацій щодо форми, змісту і методів освіти, дозволяє більш диференційовано будувати освітню стратегію формування та навчання конкретної особистості.

Підсумовуючи, зазначимо:

– народній мистецькій спадщині належить провідна роль у процесі розвитку творчої культури студента, його естетичного і морального виховання, формування вірних морально-етичних орієнтирів, закладених у народній творчості як найбільш емній і образній формі вираження національного характеру кожного народу;

– у сучасних умовах цільова установка професійного становлення фахівця вимагає переміщення акценту з підготовки педантичного виконавця на виховання діяльної особистості, здатної реалізовувати власні креативні творчі проекти на основі загальнолюдських і національних цінностей;

– ефективність професійної підготовки майбутнього фахівця повною мірою залежить від розвитку у студентів здібностей творчо перетворювати навколишню дійсність, самостійності у вирішенні практичних завдань, готовності до самовдосконалення та самоосвіти, тобто, в кінцевому рахунку, до самореалізації.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості. Книга перша. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 278 с.
2. Кремень В. Г. Вхідження людини у світ науки і культури в умовах глобалізації. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* / редкол.: І. А.Зязюн та ін. 2012. Вип. 29. С. 7–12.
3. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. 448 с.
4. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтв (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта України, 2008. 274 с.
5. Сисоева С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія. Хмельницький : ХГПА, 2008. 324 с.

Бурміцька Людмила,

*доцент кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв,
заслужений діяч мистецтв України*

ПІСЕННА ТВОРЧИСТЬ КОМПОЗИТОРА ОЛЕКСАНДРА БУРМІЦЬКОГО 2017–2022 РОКІВ: ТЕМАТИКА ТА АКТУАЛЬНІСТЬ

Вокальне мистецтво супроводжує людство з давніх часів і займає значний простір у житті суспільства, його історію творили непересічні особистості. ХХ століття визнається як століття естради, у якому гармонійно розвиваються всі складові багатожанрового естрадного мистецтва, що включає в собі елементи театрального, музичного і циркового видовищ. У ХХІ столітті з'являється низка нових пластів творчості, що мають вплив на структуру музичної культури загалом, яка відображає духовні цінності, сподівання, спільне бачення світу та його відношення до нього. Вагоме місце посідає естрадна пісня, що через композиторське бачення, засобами музичної виразності розкриває художню картину світосприйняття. Інтерес науковців до цієї невичерпної проблеми, до митців, які творять в цьому напрямі, завжди зростає та викликає певні дискусії.

Серед значної плеяди композиторів ХХ–ХХІ століть яскраве місце в соціокультурному просторі України посідає пісенна творчість Олександра Бурміцького, що є вагомим творчим внеском до розвитку української естрадно-пісенної культури. У творчому доробку композитора: естрадна пісня, музика для театру і кіно, дитячі пісні, хоріві та інструментальні твори.

Олександр Бурміцький (народ. 15.09.1961 р.) – заслужений артист України, композитор, аранжувальник, виконавець своїх пісень, звукорежисер, лауреат літературно-мистецьких премій